

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ВИКОНАННЯ ВИМОГ З ОХОРОНИ ПРАЦІ У МОЛОЧНІЙ ГАЛУЗІ

Н. В. Романенко, канд. техн. наук, Л. С. Бардакова (НУХТ)

За офіційними статистичними даними питома вага нещасних випадків (пов'язаних і непов'язаних з виробництвом) в харчовій промисловості протягом 2016 року склала 4 %, що на 0,3 % більше ніж у 2014 році [1–3]. За результатами підрахунку визначено, що коефіцієнт важкості виробничих травм, який дорівнює співвідношенню загальної кількості потерпілих від нещасних випадків до кількості смертельно травмованих на виробництвах харчових продуктів відрізняється у декілька десятків разів від світового рівня, що може бути свідченням прихованого травматизму. Дослідження наслідків і обставин виробничого травматизму в харчовій галузі (за матеріалами спеціального розслідування за 2010–2017 рр.) дозволили встановити, що майже 72 % нещасних випадків були пов'язані з організаційними причинами, 19 % – з технічними, 9 % – з психофізіологічними. Серед галузей харчової промисловості найвищий рівень травматизму зафіксовано на підприємствах з виробництва молочних продуктів. На такі підприємства припадає майже 20 % усіх нещасних випадків. Враховуючі ці незадовільні тенденції існує потреба у підвищенні ефективності заходів щодо контролю за безпекою робочих місць.

Розглянемо систему планування та організації охорони праці у молочній галузі на прикладі ПАТ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей».

На філії ПАТ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» організації охорони праці відведено одне з пріоритетних місць в загальній системі управління. Створення належних і безпечних умов праці було закладено в концепцію будівництва підприємства та підтримується до нині під час роботи та розвитку товариства.

В умовах сучасного виробництва окремі індивідуальні заходи щодо поліпшення умов праці та попередження травматизму є неефективними. Тому їх варто здійснювати комплексно, створюючи в загальній структурі управління підприємством підсистему управління безпекою праці, мета якої – підготовка, прийняття та реалізація рішень, спрямованих на профілактику небезпечних ситуацій, виробничого травматизму, професійної та загальної захворюваності, збереження життя, здоров'я і високої працездатності персоналу. Саме на такому принципі базується організація охорони праці на філії ПАТ

«Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей», де об'єкт управління – це безпека праці на робочому місці, ділянці, в цеху, у всій системі людина–виробництво, що характеризується взаємодією людей із предметами і знаряддями праці та виробничого середовища.

У комплекс заходів щодо охорони праці входять як боротьба зі шкідливими і небезпечними чинниками (шум, випромінювання, вібрація ін.), так і соціальні заходи.

На філії працює 117 осіб. Згідно з вимогами [4] наказом по підприємству створено службу з охорони праці на чолі з інженером з охорони праці, до обов'язків якого входить:

- розробка пам'яток та інструкцій з охорони праці;
- проведення інструктажів з охорони праці;
- контроль за станом умов і безпеки праці працівників;
- облік, аналіз та оцінка стану умов і безпеки праці;
- розробка пропозицій щодо поліпшення умов праці та побуту працюючих, ліквідації причин професійних захворювань.

Під час здійснення контролю за додержанням у підрозділах підприємства законодавчих та інших нормативних актів з безпеки та охорони праці потрібно:

- вивчати умови праці на робочих місцях працівників підприємства, для чого проводити періодичні атестації робочих місць із залученням профільної організації;
- проводити обстеження технічного стану машин, механізмів, пристосувань та інструментів, що застосовуються в електроустановках, електрообладнанні, конструкціях; комплектуючих деталей, вузлів обладнання шляхом виконання своєчасних планових технічних оглядів використовуваних технічних одиниць відповідно до інструкцій з експлуатації, у разі потреби – із залученням сервісних інженерів виробників технологічного обладнання та інших інженерних комунікацій;
- проводити обстеження ефективності роботи вентиляційних систем, стану санітарно-технічних пристроїв, санітарно-побутових приміщень шляхом виконання своєчасних планових технічних оглядів.

Для організації безпечних умов праці на філії ПАТ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» розроблено низку інструкцій з охорони праці з урахуванням посадових обов'язків, з якими ознайомлені всі працівники підприємства [4].

Новоприйняті працівники обов'язково проходять первинний та вступний інструктаж як перед початком своєї роботи, так і після

стажування на робочому місці. Після проходження стажування обов'язково проводиться інспектування знань працівників з питань охорони праці з урахуванням вимог [5].

Таким чином, особам, яких приймають на роботу, переводять з одного структурного підрозділу підприємства до іншого, які виконують нову для них роботу, учням і студентам, які прибувають для проходження виробничого навчання або практики:

- проводять інструктажі з техніки безпеки та охорони праці, надання першої домедичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій при настанні аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих;

- доводять до відома основні вимоги законів, інших нормативно-правових актів з техніки безпеки та охорони праці, що діють в межах підприємства;

- показують найближчі до робочого місця струмопровідні частини, до яких забороняється наближатися незалежно від того, перебувають вони під напругою чи ні;

- організують робочі місця відповідно до вимог нормативно-правових актів з техніки безпеки та охорони праці;

- інформують про умови праці, наявність на робочому місці шкідливих виробничих факторів і можливі наслідки їх впливу;

- ознайомлюють із засобами індивідуального захисту, місцем їх зберігання та роботами, при виконанні яких вони застосовуються.

Відвідувачі підприємства, які матимуть доступ у виробничі приміщення, також проходять обов'язкові інструктажі та отримують пам'ятку з основними правилами. Проходження інструктажів обов'язково реєструється у відповідному журналі [5].

Умови праці на робочих місцях інвалідів і жінок відповідають вимогам законодавства України про охорону праці [6]. Так, зокрема, інвалідам забезпечено умови праці з урахуванням рекомендацій медико-соціальної експертної комісії та індивідуальних програм реабілітації, вжито додаткові заходи безпеки праці, що відповідають специфічним потребам. Неповнолітні особи на підприємстві не працюють.

Також на підприємстві безумовно:

- машини, механізми, пристосування та інструменти, що застосовуються в електроустановках, знаходяться у справному стані та випробувані відповідно до чинних нормативних документів і строків;

- електрообладнання, яке підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, супроводжується сертифікатами відповідності або свідоцтвом про визнання іноземного сертифіката згідно з Державною системою сертифікації УкрСЕПРО;

- паспорт, інструкція та інша експлуатаційна документація, що поставлялася з обладнанням чи виробами, має переклад українською мовою;

- вентиляційні системи та санітарно-технічні пристрої знаходяться у справному стані, аварій або пошкоджень при їх експлуатації не було;

- медикаменти в аптечці зберігаються відповідно до умов та строків їх зберігання;

- працівники дотримуються правил щодо поведінки з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використання засобів колективного та індивідуального захисту.

Кожний робочий кабінет підприємства обладнано кондиціонерами, інструкції з користування якими розміщено на видних місцях.

У коридорах наявні плани евакуації з підприємства в разі аварійних ситуацій. З метою виконання вимог пожежної безпеки підприємство забезпечено первинними засобами пожегосіння.

Умови праці на робочих місцях, організація технологічних процесів, стан машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, засобів колективного та індивідуального захисту, що використовуються працівниками, а також санітарно-побутові умови відповідають основним вимогам [7].

Також на філії ПАТ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей»:

- працівник має право відмовитися від дорученої роботи, якщо створилася виробнича ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я людей, які його оточують або навколишнього природного середовища;

- працівник має право розірвати трудовий договір за власним бажанням, якщо власник не виконує законодавство про охорону праці, умови колективного договору з цих питань (у цьому випадку працівникові виплачується вихідна допомога в розмірі, передбаченому колективним договором, але не менше ніж тримісячний заробіток);

- працівників, які за станом здоров'я потребують надання легшої роботи відповідно до медичного висновку, можуть перевести, за їх згодою, на таку роботу тимчасово або без обмеження строку;

- всі працівники забезпечуються спеціальним одягом та засобами індивідуального захисту залежно від їх посадових обов'язків;
- керівництво зобов'язується відшкодувати працівникові шкоду, заподіяну йому каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним із виконанням трудових обов'язків, у повному розмірі втраченого заробітку відповідно до законодавства, а також сплатити потерпілому (членам сім'ї та утриманцям померлого) одноразову допомогу (при цьому пенсії та інші доходи, одержувані працівником, не враховуються).

З метою підвищення ефективності заходів з охорони праці на філії ПАТ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» постійно проводиться робота з удосконалення підходів до розробки системи управління охороною праці, що враховує міжнародні стандарти, які базуються на оцінці виробничих ризиків.

Список літератури

1. Травматизм на виробництві у 2014 році : Статистичний бюлетень. Київ : Державна служба статистики України, 2015. 120 с.
2. Травматизм на виробництві у 2015 році : Статистичний бюлетень. Київ : Державна служба статистики України, 2016. 120 с.
3. Травматизм на виробництві у 2016 році: Статистичний бюлетень. Київ : Державна служба статистики України, 2017. 102 с.
4. Типове положення про службу охорони праці. База даних «Законодавство України» / Державний комітет України з нагляду за охороною праці. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1526-04>.
5. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. База даних «Законодавство України» / Державний комітет України з нагляду за охороною праці. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05>.
6. Про охорону праці : Закон України від 14.10.92 р. № 2695-XII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/2694-12>.
7. Наказ про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». База даних «Законодавство України» / МОЗ України. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14>.